

4. Trunova, G.A. "Legal aspects of the introduction of social health insurance in Ukraine." *ScienceRise. Juridical Science*, no. 1, 2019, pp. 34–39.
5. Chornomaz, O.B. "Problems and prospects of health insurance in Ukraine." *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Legal sciences*, no. 824, 2015, pp. 131–134.
6. Skull, A.V. "Practical foreign experience of health insurance." *Sustainable economic development*, no. 2, 2013, pp. 17–23.
7. Shtepenko, K.P., and T.I. Borisova. "The state of voluntary health insurance in the context of considering the activities of insurance companies." *Efficient economy*, 2019, www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2019/45.pdf. Accessed 02 Oct.2020.
8. Kaminska, T.M. "Global models of health care financing." *Bulletin of the National University "Yaroslav the Wise Law Academy of Ukraine"*, 2012, dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/1908/1/Kaminska_284.pdf. Accessed 01 Dec.2020.
9. Law of Ukraine On State Financial Guarantees of Medical Care. Verkhovna Rada of Ukraine, zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text Accessed 03 Dec.2020.
10. Official site of the National Commission for State Regulation of Financial Services Markets, www.nfp.gov.ua. Accessed 01 Dec.2020.
11. Social Insurance Fund of Ukraine, www.fssu.gov.ua. Accessed 04 Dec.2020.
12. Klapkiv, Yu. M., Svirsky, V.S., and R.I. Shchur. "Analysis of current trends in the insurance segment of the financial market of Ukraine." *Innovative economy*, no. 3-4 (87), 2021, pp. 130-139.
13. Borshch, V., Shchur, R., and O. Chuvakov "Motivation and stimulation mechanism of medical staff in Ukraine: main challenges and ways of its improving." *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4, no. 4, 2018, pp. 56-61.
14. Poberezhets, O., Stepanova, T., and R. Shchur. "Ways to overcome the crisis condition of the ukrainian insurance market: the economic and legal aspect." *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4, no. 3, 2018, pp. 216-221.

УДК 336.763+336.717

doi: 10.15330/apred.2.17.215-232

Криховецька З.М.

РОЛЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра фінансів,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ,
76018, Україна,
тел.: 0342752351,
e-mail: zoriana.krykhovetska@pnu.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-0028-1960

Анотація. Метою дослідження є вивчення вітчизняного досвіду здійснення банками операцій на ринку цінних паперів та встановлення ролі банківської системи у функціонуванні цього ринку з урахуванням сучасних умов в Україні. Використаний для дослідження метод порівнянь допоміг зіставити кількісні показники за різні періоди часу. Економічний аналіз використано для системного і комплексного вимірювання впливу чинників на діяльність банків на ринку цінних паперів. В процесі використання дедукції сформувавши знання про процеси та явища в ході переходу від загального до окремих суджень. Метод класифікації застосовано для виділення вкладень банків у цінні папери за різними ознаками. Математична статистика використана для кількісного вираження явищ і процесів.

У статті проведено аналіз емісійних операцій банків. Досліджено особливості випуску банками акцій. Проаналізована динаміка та структура цінних паперів, крім акцій, випущених банками. Проведена порівняльна характеристика випуску ощадних та депозитних сертифікатів банків. Визначені резерви та передумови зростання емісійних операцій банків. Визначено роль інвестиційних операцій банків. Проаналізовано структуру вкладень у цінні папери в загальних активах банків. Досліджено динаміку цінних паперів, крім акцій, у портфелях банків, структуру вкладень банків у пайові інструменти. Характеризуються особливості інвестиційної стратегії у умовах економічної та політичної нестабільності в державі. Визначено особливості професійної діяльності банків на ринку цінних паперів. Охарактеризовано нововведення законодавства у цьому напрямку та можливості для банків. Проаналізовано роль банків як торговців із цінними паперами щодо укладених та виконаних угод із різноманітними цінними паперами на біржовому та позабіржовому ринку. Встановлено роль банків на ринку депозитарних послуг, управління активами недержавних пенсійних фондів та клірингу. Запропоновано проведення банками операцій з деривативними цінними паперами. Визначено шляхи активізації інвестиційної та професійної діяльності банків на ринку цінних паперів.

Ключові слова: банк, цінні папери, емісійні операції, інвестиційні операції, професійна діяльність

Krykhovetska Z.M.

THE ROLE AND FEATURES OF BANKS' ACTIVITIES IN THE SECURITIES MARKET

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of finance,
Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk,
76018, Ukraine,
tel.: 0342752391,
e-mail: zoriana.krykhovetska@pnu.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-0028-1960

Abstract. The purpose of the investigation is to study the domestic experience of banks in the securities market and outline ways of increasing of the role of the banking system in the functioning of the market, taking into account current conditions in Ukraine. The comparison method is used for comparison quantitative indicators for different periods of time. Economic analysis is used to systematically and comprehensively measure the impact of factors on the activities of banks in the securities market. In the process of using deduction knowledge about processes and phenomena during the transition from general to individual judgments is formed. The classification method is used to distinguish banks' investments in securities by various characteristics. Mathematical statistics are used to quantify phenomena and processes.

The article analyzes the issue operations of banks. Peculiarities of banks' issue of shares are investigated. The dynamics and structure of securities other than shares issued by banks are analyzed. A comparative description of the issuance of saving and deposit certificates of banks. Reserves and conditions for growth of banks' issuance operations is determined. The role of investment operations of banks is determined. The structure of investments in securities in the total assets of banks is analyzed. The dynamics of securities, except for shares, in banks' portfolios, the structure of banks' investments in equity instruments is studied. Features of investment strategy in the conditions of economic and political instability in the state are characterized. Peculiarities of banks' professional activity in the securities market are determined. The innovations of the legislation in this direction and opportunities for banks are described. The role of banks as traders in securities in relation to concluded and executed transactions in various securities on the exchange and over-the-counter markets is analyzed. The role of banks in the market of depository services, asset management of private pension funds and clearing is established. It is proposed that banks conduct operations with derivative securities. Ways to intensify investment and professional activities of banks in the securities market are identified.

Key words: bank, securities, issue operations, investment operations, professional activity

Вступ. Будучи активними учасниками ринку цінних паперів, банківські установи нарощують свій ресурсний потенціал за рахунок випуску й розміщення власних цінних паперів, здійснюють вкладення в цінні папери, а також професійну діяльність, виступаючи фінансовими посередниками чи інститутами інфраструктури ринку. Проте в умовах динамічного розвитку економічних процесів та посилення важливості банківських установ в процесах фінансування економічного розвитку країни завдання підвищення ефективності банківської діяльності, зокрема й на ринку цінних паперів, не втрачають своєї актуальності, що потребує подальшого дослідження окреслених питань.

Питання функціонування банків на ринку цінних паперів займають вагоме місце в наукових дослідженнях як за кордоном, так і в Україні. Зокрема, у напрямі дослідження інвестиційної діяльності банків активно працюють такі вітчизняні вчені, як О. Д. Вовчак, Л. М. Надієвець [1], В. В. Калусенко [2] О. В. Озерчук [3], О. О.Стороженко [4], А. А. Турило, В. І. Палей [5], С. В. Черкасова [6], В. В. Шльончак [7], та інші. Проблемам професійної діяльності банків на фондовому присвятили праці Л. Б. Євтух, І. В. Тяжкороб [8]. Проте з метою підвищення ролі та значення банків на цьому ринку в сучасних умовах нестабільності існує необхідність продовжити наукові пошуки шляхів розвитку емісійних, інвестиційних операцій та професійної діяльності банків на ринку цінних паперів.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення вітчизняного досвіду здійснення банками операцій на ринку цінних паперів та визначення ролі банківської системи у функціонуванні цього ринку з урахуванням сучасних умов в Україні. У роботі був використаний метод порівнянь для зіставлення кількісних показників за різні періоди часу. Економічний аналіз використано для системного і комплексного вимірювання впливу чинників на діяльність банків на ринку цінних паперів. У процесі використання дедукції сформувавши знання про процеси та явища в ході переходу від загального до окремих суджень. Метод класифікації був застосований для виділення вкладень банків у цінні папери за різними ознаками. Математична статистика використана для кількісного вираження явищ і процесів.

Результати. Діяльність банків на ринку цінних паперів багатогранна, вони не лише традиційно є посередниками, що зв'язують інтереси та кошти емітентів і інвесторів, а й самі активно використовують фінансові інструменти для формування власної ресурсної бази, розміщення грошових коштів у високоліквідні і прибуткові цінні папери. Банк може діяти на ринку цінних паперів як емітент, інвестор та професійний учасник ринку.

Емісійні операції можна охарактеризувати як операції банку, пов'язані з формуванням власного капіталу та недепозитним залученням фінансових ресурсів через випуск банківських акцій, облігацій, векселів та інших боргових зобов'язань, що спрямовуються у активні операції банку. Головною емісійною діяльністю банків на ринку цінних паперів є випуск акцій з метою формування та нарощування статутного капіталу, що визначають їх надійність і потужність. Основний ризик при емісії акцій – це ризик нерозміщення. Однак, коли мова йде про емісію акцій провідного банку, ризик нерозміщення дуже низький. Так, у 2020 році основна частка випущених в Україні акцій здійснювалася банками. Сім із десяти найбільших емітентів акцій є банками, що підтверджує табл. 1.

Емітенти, які зареєстрували найбільші випуски акцій у 2020 році [9]

Table 1

Issuers registered the largest share issues in 2020 [9]

№	Найменування емітента	Обсяг емісії млрд. грн.	Частка у загальному обсязі емісій акцій, %
1	АТ «Укрексімбанк»	6,840	20,74%
2	АТ «ПУМБ»	4,781	14,49%
3	АТ «СБЕРБАНК»	4,300	13,04%
4	АТ «Магістральні газопроводи України»	3,851	11,68%
5	АТ «Таскомбанк»	1,647	4,99%
6	ПАТ АБ «Південний»	1,640	4,97%
7	ПрАТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»	1,000	3,03%
8	ПАТ «Банк Восток»	0,796	2,41%
9	АТ «Акцент-банк»	0,778	2,36%
10	ПрАТ «Київстар»	0,655	1,99

Складено за даними [9]

Серед них АТ «Укрексімбанк» з часткою у загальному обсязі емісій акцій 20,74%, АТ «ПУМБ» (14,49%), АТ «СБЕРБАНК» (13,04%), АТ «Таскомбанк» (4,99%), ПАТ АБ «Південний» (4,97%).

Поряд з емісією власних акцій, що формують власний капітал, банківські установи можуть збільшити свій ресурсний потенціал за рахунок випуску облігацій підприємств (корпоративних облігацій), які є борговими зобов'язаннями банків і альтернативою міжбанківським кредитам.

Таблиця 2

Обсяг випусків облігацій підприємств, зареєстрованих НКЦПФР у 2016-2020 рр., за видами підприємств

Table 2

Volume of bond issues of enterprises registered by the NSSMC in 2016-2020, by types of enterprises

Вид підприємства	Од.виміру	2016	2017	2018	2019	2020
Підприємства	млрд.грн	5,52	5,65	15,46	11,01	32,75
	млрд.дол США	-	-	-	-	0,0094
	млрд.євро	-	-	-	-	0,003
Банки	млрд.грн	-	2,7	-	0,2	0,2
	Частка у загальному обсязі,%	-	32,3	-	1,8	0,61
Всього		5,52	8,35	15,46	11,21	32,95

Розраховано за даними [9]

За даними табл. 2 можна зробити висновок, що банківські установи здійснювали випуск облігацій підприємств для залучення позикового капіталу в 2017, 2019 та 2020 рр. Не зважаючи на зростання обсягів випусків корпоративних облігацій в Україні, частка емісійних цінних паперів банками динамічно зменшувалась. У 2020 році банки випустили корпоративних облігацій лише на суму 0,2 млрд. грн. Найбільший обсяг емісії цього фінансового інструменту мав місце в 2017 р. і становив 2,7 млрд. грн. та 32,3 % річного випуску таких облігацій в країні. Проте вже у 2020 році у структурі обсягу випусків облігацій підприємств, зареєстрованих НКЦПФР, лише 0,61% припадає на банки, що вказує на неактивне використання банками цього інструменту для залучення ресурсів у цей період. Випуск банківських акцій за обсягами в сучасних умовах значно (зокрема, в 2020 році в 105 разів) перевищує обсяг випуску банківських облігацій, а тому й залишається пріоритетним механізмом у нарощуванні їх ресурсної бази.

Аналізуючи структуру боргових цінних паперів, які формують зобов'язання банків, за 2014-2020 роки, слід зазначити, що, не зважаючи на зростання їх обсягів від 194 млн. грн. станом на кінець 2016 р. до 507 млн. грн. станом на кінець 2020 р., частка облігацій підприємств зменшилася від 49,8% станом на кінець 2016 р. до 20% станом на кінець 2020 р. (табл. 3).

Таблиця 3

**Динаміка та структура цінних паперів, крім акцій,
випущених банками, на кінець періоду, млн грн**

Table 3

**Dynamics and structure of securities other than shares,
issued by banks at the end of the period, UAH million**

Період	Усього	в тому числі		
		Ощадні (депозитні) сертифікати на пред'явника	Облігації	Векселі
2016	389	194	194	1
2017	371	198	171	2
2018	4 187	3 685	499	2
2019	3 382	2 943	437	2
2020	3 039	2 531	507	2

Складено на основі [10]

Це вказує на незначне використання даного інструменту у формуванні банківських ресурсів і невикористання його потенціалу на повну потужність. У даний час для банків, що мають потребу в фінансуванні за допомогою випуску облігацій, можливості виходу на ринок корпоративних облігацій залежать від наявності таких умов: 1) прибуткова діяльність протягом тривалого часу (як мінімум 1,5-2 роки), оскільки банку з нестійким фінансовим станом буде досить важко переконати інвесторів у своїй надійності; 2) наявність обґрунтованої стратегії розвитку (як мінімум на 3-5 років) і чіткі цілі, яких планує досягти банк через випуск облігацій; 3) має входити до числа лідерів на своєму ринку.

Щоб облігації користувалися попитом серед інвесторів, емітент повинен створити позитивний імідж на ринку, тобто сформувавати позитивну публічну кредитну історію, що значно підвищить довіру до цінних паперів із боку інвесторів і в

подальшому дозволить здійснювати нові позики на більш вигідних для емітента умовах [11].

Значним кроком для активізації випуску банками корпоративних облігацій стане новація процедури їх випуску, введена Законом України № 738 “Про ринки капіталу і організовані товарні ринки”, який вступив в дію з 1 липня, де запроваджується формування зборів власників облігацій та встановлення адміністратора за випуском. Це забезпечить інвесторам захист для їх коштів і поверне довіру до цього фінансового інструменту, а баки зможуть нарощувати додаткові ресурси для розвитку своєї діяльності.

Для оптимізації розрахункових операцій банки випускають банківські фінансові векселі. Як видно з даних табл. 3, ці фінансові інструменти складають найменший обсяг (1-2 млн. грн) і частку.

Цінними паперами, які випускаються лише банківськими установами, є ощадні та депозитні сертифікати, випуск яких є альтернативним до банківських депозитів механізмом позичання коштів у фізичних та юридичних осіб. Зокрема Закон розмежував ці два цінні папери, визначивши їх особливості, що показано в табл. 4.

Таблиця 4

Порівняльна характеристика ощадних і депозитних сертифікатів

Table 4

Comparative characteristics of saving and deposit certificates

Характеристика	Ощадний сертифікат	Депозитний сертифікат
Сутність	цінний папір, що засвідчує суму вкладу, внесеного в банк, і права його власника на одержання після завершення встановленого строку суми вкладу та відсотків, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав.	цінний папір, який засвідчує суму вимоги до банку, що дорівнює номінальній вартості сертифіката, і право його власника на одержання після завершення встановленого строку номінальної вартості сертифіката та відсоткового доходу (якщо це передбачено сертифікатом) у банку, який здійснив його емісію.
Порядок розміщення чи видачі	неемісійний	емісійний
Термін випуску	на певний строк	на певний строк
Види доходів	відсотки	відсотки або дисконт
Форма випуску	ордерний	іменний
Форма існування	паперова форма	електронна форма

Складено автором на основі [12].

Актуальними є перспективи залучення банками іноземних інвестицій через розміщення банками облігацій в іноземній валюті на міжнародних ринках, в тому числі з використанням послуг іноземних депозитарних установ щодо випуску останніми депозитарних розписок під облігації, які забезпечуватимуть іноземним інвесторам усі права, що випливатимуть із таких облігацій. Крім того, практично невикористовуваним вітчизняними банками є механізм позабалансового фінансування шляхом сек'юритизації іпотечних активів банків, тобто можливість банками залучати додаткові ресурси для свого розвитку через випуск іпотечних облігацій, забезпечених іпотечним покриттям. Використання банками мобілізації фінансових ресурсів через

рефінансування іпотечних активів сприятиме створенню довгострокової ресурсної бази банків.

Крім емісійних операцій, банки здійснюють інвестиційні операції, які забезпечують значну роль у формуванні їх прибутку. Як інвестор банк має на меті забезпечення зберігання коштів, безпеки, доходності банківських вкладень, їхньої ліквідності та зростання.

Основними цілями інвестиційних банківських операцій, що проводяться з цінними паперами, є:

- 1) отримання прибутку від власних інвестицій у цінні папери за рахунок виплачуваних банку відсотків, дивідендів і зростання курсової вартості цінних паперів;
- 2) забезпечення та підтримання необхідного запасу ліквідності банку шляхом придбання високоліквідних цінних паперів;
- 3) диверсифікація активів;
- 4) безпека вкладень шляхом придбання високонадійних цінних паперів;
- 4) контроль над емісійною організацією або значний вплив на діяльність емітента шляхом формування портфеля цінних паперів дочірніх та афілійованих акціонерних корпорацій;
- 5) залучення нової клієнтури за рахунок участі в капіталах підприємств.

Значна диверсифікація операцій вітчизняних банків із цінними паперами стала можлива завдяки впровадженню сучасних технічних засобів отримання, аналізу та сортування інформації, засобів миттєвої комунікації, що забезпечує практично миттєвий, глибокий, багатофакторний аналіз як безпосередньо ринку цінних паперів і відбуваються на ньому процесів і тенденцій, так і економічної ситуації та положення господарюючих суб'єктів в цілому.

Банки виконують фундаментальну роль в активізації інвестицій, накопичують і створюють перерозподіл вільних ресурсів, спрямовуючи їх у пріоритетні сфери економіки. Збільшення ж масштабу інвестиційної діяльності банків в довгостроковому плані неможливо без збільшення обсягів акумульованих заощаджень. Велике значення на ступінь активізації інвестиційної діяльності банків має попит на позики. Попит на короткостроковий кредит та споживчий кредит уповільнює інвестиційну активність банків. Збільшення вартості кредитних ресурсів знижує попит на них, переважно у найчисленнішій категорії постачальників - населення. За таких умов банки вимушені шукати альтернативні шляхи ведення своєї діяльності, тобто інвестувати в цінні папери, що в свою чергу передбачає наявність розвиненого ринку цінних паперів.

Таблиця 5

Частка вкладень у цінні папери в загальних активах банків у 2017-2021 рр,

млн.грн.

Table 5

The share of investments in securities in the total banks' assets for 2017-2021, UAH mln.

Станом на	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021	01.07.2021
Цінні папери та інші фінансові інвестиції	458 403	517 679	564 674	819 719	771 250
Активи	1 876 037	1 935 188	1 982 628	2 210 647	2 249 392
Частка цінних паперів та інших фінансових інвестицій в структурі активів банків	24,4	26,8	28,5	37,1	34,3

Розраховано за даними [13]

Зростання активних операцій банків у 2017-2020 рр. значною мірою відбувалося за рахунок вкладень у цінні папери та інші фінансові інвестиції, частка яких у загальному розмірі їх активів зростає з 24,4% на кінець 2017 року до 37,1% на кінець 2020 року, що характеризує зміну стратегії вкладення банків на користь цінних паперів (табл. 5). Причинами цього стало зменшення попиту на кредити в суспільстві через їх високу вартість, активний випуск державою надійних ОВДП, дохідність яких зростала, а також погіршення фінансового стану та кредитоспроможності позичальників, спричинене пандемією.

Аналізуючи вкладення банків у цінні папери (крім акцій), бачимо, що, найбільшу частку їх вкладень станом на кінець 2020 року становили цінні папери, які випущені резидентами (крім депозитних корпорацій), розмір яких у цілому зріс із 143 млрд. на кінець 2014 року до 612,353 млрд. грн. станом на кінець 2020 року, не зважаючи на значні спади у 2015 та 2019 роках (табл. 6). У 2019 та 2020 році погравилась активність банків щодо придбання цінних паперів нерезидентів.

Таблиця 6

**Динаміка цінних паперів, крім акцій, у портфелях банків,
на кінець періоду, млн грн**

Table 6

**Dynamics of securities, except for shares, in banks' portfolios, at the end of the period,
UAH million**

Період	Усього	Цінні папери, крім акцій, випущені резидентами (крім депозитних корпорацій)	Цінні папери, крім акцій, випущені іншими депозитними корпораціями	Цінні папери, крім акцій, випущені нерезидентами
2014	144 575	143 031	1 091	453
2015	110 760	109 572	972	216
2016	265 332	264 360	972	–
2017	360 996	359 972	993	31
2018	420 250	418 405	972	873
2019	386 603	375 680	972	9 951
2020	627176	612 353	949	13 874

Розраховано на основі [14]

Серед вкладень банків у цінні папери (крім акцій) за секторами економіки найбільшу частку становили цінні папери сектору загального державного управління, розмір яких на кінець 2020 р. становив 612,353 млрд. грн., або 98,62 % (табл. 7). Цінні папери інших фінансових корпорацій та нефінансових корпорацій були у портфелі банків незначними і становили станом на кінець 2020 року відповідно 4,022 млрд. грн. (0,66% від загального обсягу вкладень у цінні папери (крім акцій)) та 4,419 млрд. грн. (0,72%). Цінні папери нефінансових корпорацій, які засвідчують роль банків у фінансуванні розвитку економічних суб'єктів, за період із 2014 до 2020 року скоротилися у 7 разів.

Специфічний вплив на розвиток інвестування банків має значна частина державної власності у вітчизняній банківській системі, яку представляють державні банки. Вони підпорядковують свою діяльність потребам держави щодо реалізації грошово-кредитної та бюджетної політики, в тому числі через придбання державних боргових цінних паперів, тоді інвестування в цінні папери корпорацій є для них другорядним [6, с.52].

Таблиця 7

Динаміка цінних паперів, крім акцій, за секторами економіки у портфелях банків, на кінець періоду, млн грн

Table 7

Dynamics of securities, except shares, by sectors of the economy in banks' portfolios, at the end of the period, UAH million

Період	Усього	у тому числі		
		інші фінансові корпорації	сектор загального державного управління	нефінансові корпорації
2014	143 031	5 564	109 916	27 551
2015	109 572	2 502	89 292	17 778
2016	264 360	1 858	247 882	14 620
2017	359 972	2 697	352 173	5 102
2018	418 405	2 210	411 561	4 634
2019	375 680	2 874	368 060	4 747
2020	612 353	4 022	603 912	4 419

Складено на основі [14]

Через те, що банки активно інвестують у державні цінні папери і втрачають інтерес до вкладень у корпоративні цінні папери, зменшується їх вплив на процеси перерозподілу капіталу [6, с.51].

Вкладення банків в пайові цінні папери, зокрема акції, є особливою формою участі банків у господарській діяльності підприємницьких структур, де вони є співвласниками статутних капіталів підприємств і співзасновниками, набуваючи права акціонерів та учасників підприємств. За даними табл. 8 спостерігаємо значне падіння з кожним роком таких вкладень. Якщо на кінець 2014 року вони склали 7,24 млрд. грн, то на кінець 2020 року лише 1 млрд. грн.

Таблиця 8

Структура вкладень банків у пайові інструменти, на кінець періоду, млн грн

Table 8

The structure of banks' investments in equity instruments, at the end of the period, UAH million

Період	Усього	у тому числі							З них інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	
		інші депозитні корпорації	інші фінансові корпорації		нефінансові корпорації			нерезиденти		
			усього	страхові корпорації та пенсійні фонди	інші	усього	державні нефінансові корпорації			інші нефінансові корпорації
2014	7240	331	1404	219	1185	2504	0	2503	3002	3219
2015	3851	35	651	262	389	938	0	938	2227	1076
2016	1923	34	537	219	318	858	38	820	493	887
2017	1022	25	334	217	118	188	75	112	475	827
2018	606	25	254	132	122	134	34	100	194	457
2019	553	25	79	1	78	236	0	236	212	425
2020	1001	27	79	4	75	239	0	239	656	300

Розраховано за даними [14]

Найбільші обсяги та частка банківських вкладень у цінні папери у 2020 році припадала на пайові цінні папери, випущені нерезидентами (656 млн. грн або 66% від загального обсягу вкладень у пайові фінансові інструменти) та випущені недержавними нефінансовими корпораціями (239 млн. грн або 24%). Зокрема, інвестиції банків в асоційовані та дочірні компанії становили 30% загального портфеля пайових фінансових інструментів банків, що свідчить про значну зацікавленість банків здійснювати управління та контроль за діяльністю підприємницьких структур.

Підвищення ефективності банківської інвестиційної діяльності на ринку цінних паперів може бути досягнуто за рахунок раціонального розміщення нагромадженого інвестиційного капіталу в ефективних інструментах ринку цінних паперів [6, с.57].

В умовах кризи економіки важливе значення для банків має розробка ефективної інвестиційної політики, що забезпечить формування портфеля цінних паперів із оптимальним поєднанням доходності, ліквідності та ризику. Така політика характеризується сукупністю заходів, що спрямовані на розробку та реалізацію стратегії управління портфелем цінних паперів.

На ефективність портфеля цінних паперів має вплив обрана банком інвестиційна стратегія, що базується як на загальноприйнятих принципах, так і враховує особливості діяльності банку, які визначаються відповідним обсягом і структурою банківських ресурсів та необхідністю забезпечення достатнього рівня ліквідності. Для уникнення нових ризиків і швидкого реагування на зміну економічної ситуації та фондових ринках необхідне постійне управління портфелем цінних паперів. У теперішній ситуації і умовах економічної і політичної нестабільності в Україні банки практично не використовують активну стратегію, що дає змогу отримати високі прибутки, проте вона високоризикова, і в умовах значної мінливості ситуації на фондовому ринку важко скласти прогноз ціни цінних паперів на майбутнє. Найпопулярнішою інвестиційною стратегією в сучасних умовах є пасивна, яка забезпечує банкам постійний дохід від цінних паперів [5, с. 639]. Серед цінних паперів найпривабливішими серед банків є облігації внутрішніх державних позик (ОВДП) України, які є найменш ризикованими і забезпечують сталий, але невеликий дохід своїм власникам.

Ми погоджуємося з Турило А. А., що при формуванні портфеля цінних паперів банкам необхідно здійснювати постійний моніторинг ситуації на фондовому ринку, на яку в цілому впливає економічна і політична ситуація в державі [5, с. 639].

Банки займають все більш важливе і вагоме місце на ринку цінних паперів як професійні учасники, виступаючи в ролі не лише фінансових посередників, здійснюючи перерозподіл капіталу за рахунок проведення операцій із цінними паперами, а й формуючи інфраструктуру ринку цінних паперів.

Банки можуть здійснювати професійну діяльність на ринку цінних паперів за такими напрямками: діяльність із торгівлі фінансовими інструментами, із управління активами інституційних інвесторів (створених банками корпоративних пенсійних фондів); депозитарна діяльність (депозитарної установи, зберігача активів інститутів спільного інвестування (ІСІ), зберігача активів пенсійних фондів); клірингова діяльність; діяльність із управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю [12]. Здійснюючи професійну діяльність, банки збільшують свої доходи та фінансовий результат, який після розподілу включається у власний капітал банку [6,с.53].

Значним проривом на шляху розвитку банків у цьому напрямку стало прийняття Закону [12], який розширив перелік ліцензійних видів професійної діяльності з торгівлі фінансовими інструментами. Відповідно до змін банки в рамках професійної діяльності можуть здійснювати брокерську, субброкерську, дилерську діяльність, діяльність із управління портфелем фінансових інструментів, андерайтинг та/або діяльність із

наданням гарантії, діяльність із розміщення без надання гарантії, інвестиційне консультування. Із метою здійснення цих операцій банк відкриває своїм клієнтам поточні та інші рахунки, здійснює зберігання на них грошових коштів, які використовуються для здійснення операцій з цінними паперами. Слід зазначити, що здійснюючи будь-який вид професійної діяльності на ринку цінних паперів, банки зобов'язані діяти в інтересах своїх клієнтів, домагатися якнайкращого виконання замовлень та договорів; узгоджувати з клієнтом рівень можливого ризику щодо виконання операцій. Нововведенням закону є визначення переліку додаткових послуг, які банк може надавати своїм клієнтам, крім основних видів діяльності. Це, зокрема надання клієнтам кредитів та позик для вчинення правочинів щодо цінних паперів; консультацій щодо фінансування господарської діяльності, стратегії розвитку, щодо реорганізації або купівлі корпоративних прав юридичних осіб; проведення інвестиційних досліджень та фінансового аналізу або надання будь-яких інших загальних рекомендацій щодо операцій із цінними паперами; надання гарантій щодо виконання зобов'язань клієнта перед третіми особами [12].

У цілому по Україні за даними НКЦПФР за 2020 рік провідну позицію за обсягами торгів на організаторах торгівлі серед фінансових інструментів у 2020 році продовжують займати ОВДП України (табл. 9).

Таблиця 9

Обсяги торгів на організаторах торгівлі з розподілом за фінансовими інструментами у 2020 році, млн грн

Table 9

Trading volumes at trade organizers with distribution by financial instruments in 2020, UAH million

Організатор торгівлі	Акції	ОВДП	Облігації внутрішніх місцевих позик	Облігації зовнішніх державних позик	Облігації підприємств	Інші фінансові інструменти	Усього
Сума, млн.грн	594,13	328653,97	3856,51	1155,28	927,56	222,26	335409,71
Питома вага, %	0,17	97,98	1,16	0,35	0,28	0,06	100

Розраховано за даними [9]

У структурі обсягів торгів на організаторах торгівлі з розподілом за фінансовими інструментами у 2020 році, питома вага обсягу торгів державними облігаціями України на організаторах торгівлі за 2020 рік становила 98,33% від загального обсягу торгів цінними паперами, та збільшилась на 1,6 відсоткові пункти порівняно з попереднім роком. Частка обсягу торгів облігаціями внутрішніх місцевих позик становила 1,16%, облігаціями підприємств – 0,28%.Зважаючи на загальні тенденції щодо структури та обсяги торгів на фондовому ринку, банки, як і інші торговці цінними паперами, також найбільше укладали та виконували угод, як на біржовому, так і на позабіржовому ринку із державними облігаціями (табл. 10, табл. 11).

Таблиця 10

ТОП торговців з найбільшим обсягом виконаних і укладених угод з ОВДП на біржовому ринку у 2020 році

Table 10

TOP traders with the largest volume of executed and concluded agreements with domestic government bonds on the stock market in 2020

Найменування торговця	Обсяг виконаних і укладених біржових угод, млрд.грн	Частка у загальному обсязі виконаних і укладених біржових угод, %
ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ Україна»	131,8	19,65
АТ «СІПІБАНК»	74,6	11,12
АТ «ПУМБ»	55,6	8,28
ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»	50,3	7,5
АТ «ОТП БАНК»	44,3	6,61
АТ «АЛЬФА-БАНК»	32,7	4,88
АТ «БАНК %»	27,1	4,04
АТ «БАНК АВАНГАРД»	26,2	3,91
ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС»	25,8	3,85
ТОВ «МАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ-2»	15,9	2,37

Складено за даними [9]

Табл. 10 демонструє, що у 2020 році з найбільшу частку у загальному обсязі виконаних і укладених угод з ОВДП на біржовому ринку серед торговців займали АТ «СІПІБАНК» (11,12%), АТ «ПУМБ» (8,28%), ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК» (7,5%), АТ «ОТП БАНК» (6,61%), АТ «АЛЬФА-БАНК» (4,88%).

Таблиця 11

ТОП торговців з найбільшим обсягом виконаних і укладених угод з ОВДП на позабіржовому ринку у 2020 році

Table 11

TOP traders with the largest volume of executed and concluded agreements with domestic government bonds on the over-the-counter market in 2020

Найменування торговця	Обсяг виконаних і укладених позабіржових угод, млрд.грн	Частка у загальному обсязі виконаних і укладених позабіржових угод, %
ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»	99,8	14,99
АТ «Ощадбанк України»	89,5	13,44
АТ КБ «Приватбанк»	80,3	12,07
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	48,3	7,26
АТ «ОТП БАНК»	48,0	7,21
«КРЕДОБАНК»	28,6	4,3
АТ «Укресімбанк»	24,3	3,65
АТ «СІПІБАНК»	22,5	3,38
АТ «ПУМБ»	19,8	2,98
ПАТ АБ «Південний»	7,9	1,19

Складено за даними [9]

Серед торговців, що мали найбільший обсяг виконаних угод з ОВДП на позабіржовому ринку у 2020 р., були банки, а саме ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК» (14,99%), АТ «Ощадбанк України» (13,44%), АТ КБ «Приватбанк» (12,07%), АТ «Райффайзен Банк Аваль» (7,26%), АТ «ОТП БАНК» (7,21%), АТ «КРЕДОБАНК» (4,3%), АТ «Укресімбанк» (3,65%), АТ «СІТІБАНК» (3,38%), АТ «ПУМБ» (2,98%), ПАТ АБ «Південний» (1,19%) (табл.11). Обсяги угод із ОВДП, виконаних і укладених ТОП торговцями у 2020 році у загальному обсязі торгів на біржовому та позабіржовому ринках, становили відповідно 72,2 та 70,47%, що показує домінуючу роль банків у сфері професійної діяльності з торгівлі цінними паперами.

Державні банки АТ «Державний експортно-імпорتنний банк України», АТ «Ощадбанк України», ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК» і АТ КБ «Приватбанк» мають статус первинного дилера на ринку облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП), а отже, виключне право участі у розміщеннях ОВДП та переважне право брати участь в інших операціях, що проводить Міністерство фінансів з такими облігаціями.

Таблиця 12

ТОП банків-торговців з найбільшим обсягом виконаних і укладених угод з облігаціями підприємств на біржовому ринку у 2020 році

Table 12

TOP merchant banks with the largest volume of executed and concluded agreements with corporate bonds on the stock market in 2020

Найменування банку-торговця	Обсяг виконаних і укладених біржових угод, млрд.грн	Частка у загальному обсязі виконаних і укладених біржових угод, %
АТ «ТАСКОМБАНК»	753,27	0,112
АТ «ОТП БАНК»	366,13	0,055

Складено за даними [9]

За даними НКЦПФР, у 2020 році АТ «ТАСКОМБАНК» та АТ «ОТП БАНК» були серед ТОП торговців із найбільшим обсягом виконаних та укладених угод із облігаціями підприємств на біржовому ринку (табл.12).

Таблиця 13

ТОП торговців з найбільшим обсягом виконаних і укладених угод з облігаціями підприємств на позабіржовому ринку у 2020 році

Table 13

TOP traders with the largest volume of executed and concluded agreements with corporate bonds on the over-the-counter market in 2020

Найменування торговця	Обсяг виконаних і укладених позабіржових угод, млрд.грн	Частка у загальному обсязі виконаних і укладених біржових угод, %
АТ «Укресімбанк»	19,3	0,029
ТОВ Азово-Чорноморська інвестиційна компанія	3,8	0,006
ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»	2,4	0,004
ТОВ «Домінанта Трейд»	2,1	0,003
ПРАТ «Альтана Капітал»	2,1	0,003
ТОВ «ТЦП-2015»	1,8	0,003
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	1,5	0,002
ТОВ «ТІ ІНВЕСТ»	1,3	0,002

Складено за даними [9]

Як видно з табл. 13, до ТОП торгівців із найбільшим обсягом виконаних та укладених угод з облігаціями підприємств на позабіржовому ринку 2020 р. увійшли АТ «УКРЕКСІМБАНК», ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК».

До ТОП депозитарних установ за найбільшим розміром номінальної вартості цінних паперів власників, що обліковувались цими установами, у 2020 р. увійшли АТ «УКРЕКСІМБАНК», ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК», АТ КБ «Приватбанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Сітібанк», АТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «ПУМБ» та АТ «Альфа-банк» (рис.1).

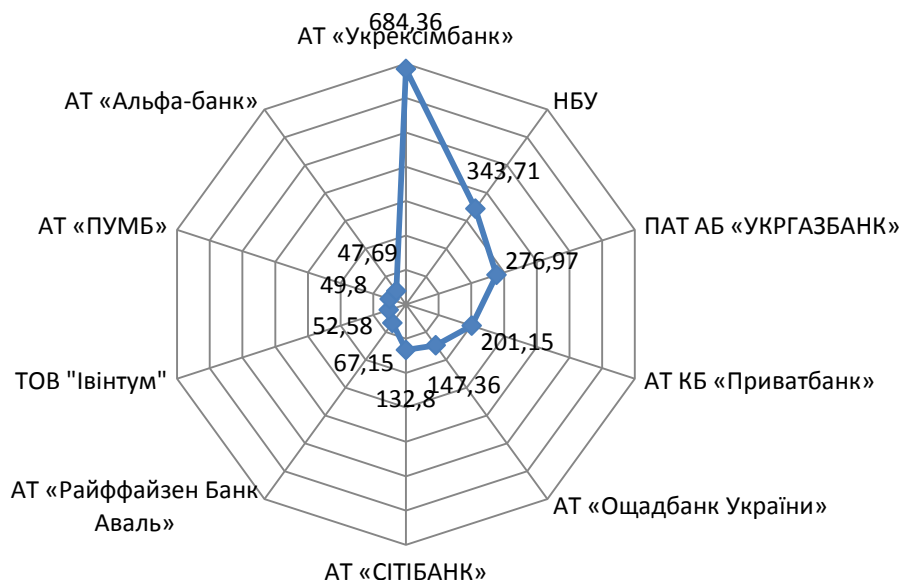

Рис. 1. ТОП депозитарних установ за найбільшим розміром номінальної вартості цінних паперів власників, що обліковувались цими установами, станом на кінець 2020 р., млрд. грн. Складено за даними [9]

Fig. 1. TOP depository institutions by the largest nominal value of securities of owners, which were accounted for by these institutions, as of the end of 2020, UAH billion.

Серед ТОП депозитарних установ за показником найбільшої кількості відкритих рахунків у цінних паперах власникам цінних паперів стали ПАТ «Айбокс Банк», ПАТ «Банк «Кліринговий дім», АТ «Райффайзен Банк Аваль» та АТ КБ «Приватбанк» (рис. 2.), що підтверджує значну роль банків на ринку депозитарних послуг.

В Україні відповідно до законодавства лише одна установа має ліцензію на проведення клірингової діяльності – Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках. Це банк, який забезпечує проведення грошових розрахунків за угодами щодо цінних паперів, укладеними на організаторах торгів та поза ними, якщо розрахунки проводяться за принципом «поставка цінних паперів проти оплати». Ліцензії на діяльність з управління активами інституційних інвесторів немає жоден банк, крім НБУ, що здійснює управління активами створеного ним корпоративного пенсійного фонду.

Передумовами зростання професійної діяльності банків на ринку цінних паперів пов'язані з необхідністю більшої її популяризації. Так, банкам слід пропонувати своїм клієнтам інвестування у цінні папери як альтернативу вкладання коштів у вигляді депозитів. Для розвитку системи пенсійного забезпечення, банки можуть бути ініціаторами створення недержавних пенсійних фондів, забезпечуючи цим формування інфраструктури третього рівня пенсійної системи [8, с.217].

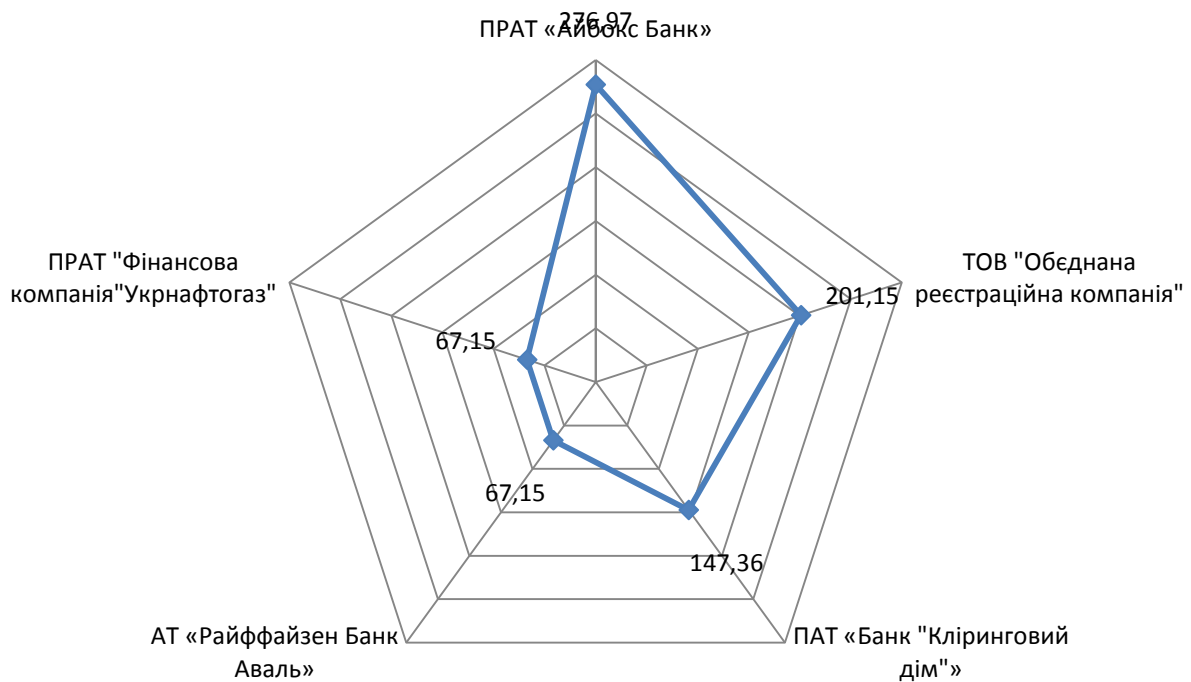

Рис. 2. ТОП депозитарних установ за показником найбільшої кількості відкритих рахунків у цінних паперах власникам цінних паперів станом на кінець 2020 року, тис. шт. Складено за даними [9]

Fig. 2. TOP depository institutions in terms of the largest number of open accounts in securities to holders of securities as of the end of 2020, thousand units

Значним поштовхом до формування умов розвитку діяльності банків на ринку цінних паперів стало введення Законом [12] таких нових видів цінних паперів, як деривативні та врегулювання відносин, які виникають під час їх емісії й обігу. Відповідно до Закону це цінні папери, що посвідчують право власника у визначених проспектом чи рішенням про їх емісію випадках та порядку вимагати від емітента придбання (продажу) базового активу та/або реалізації встановлених проспектом чи рішенням про їх емісію прав щодо базового активу, та/або здійснення платежу (платежів) залежно від значення базового показника. Серед деривативних цінних паперів, з якими банки мають перспективи щодо активного здійснення операції, належать: опціонні сертифікати; фондові варанти; кредитні ноти; депозитарні розписки. Опціонний сертифікат засвідчує право його власника придбати чи продати його емітенту базовий актив за ціною, у строк та на інших умовах, визначених проспектом (рішенням про емісію) цих деривативних цінних паперів. Фондовий варант надає право його власнику придбати у термін та за ціною, визначеними проспектом (рішенням про емісію) цих деривативних цінних паперів, у емітента акцій або облігацій такого емітента, емісія яких буде здійснена у терміни, визначені проспектом (рішенням про емісію). Кредитна нота засвідчує зобов'язання емітента здійснювати виплату відсоткових доходів власнику такого цінного папера у розмірі та строки, визначені у проспекті (рішенні про емісію), погашення якого здійснюється шляхом сплати емітентом власнику номінальної вартості такого цінного папера, за умови, що не відбулася подія, пов'язана із платоспроможністю третьої особи, зазначеної у проспекті

(рішенні про емісію). При настанні даної події власник кредитної ноти втрачає право на одержання відсоткових доходів, а емітент зобов'язаний здійснити викуп кредитної ноти за ціною, що визначається в передбаченому проспектом чи рішенням порядку. Депозитарна розписка посвідчує, що її емітент забезпечує її власнику реалізацію його прав, що випливають із права власності на цінні папери іноземного емітента (право на отримання доходів, права на управління емітентом цінних паперів та всіх інших прав за цінними паперами, які є базовим активом депозитарної розписки [12].

Використовуючи нові фінансові інструменти, банки матимуть можливість здійснювати більший спектр операцій, що дозволить банкам вільно залучати ресурси для свого розвитку, здійснювати інвестицій, страхування кредитних ризиків, отримувати додаткові доходи.

Висновки. Універсалізація банківської діяльності в Україні характеризується поєднанням банківської діяльності та діяльності на ринку цінних паперів. Банки здійснюють на ринку емісійні, інвестиційні операції, а також професійну діяльність. Головною емісійною діяльністю банків на ринку цінних паперів є випуск акцій із метою формування та нарощування статутного капіталу. Сім із десяти найбільших емітентів акцій є банками. Проте незначною є емісійна діяльність банків щодо випуску боргових цінних паперів, зокрема корпоративних та іпотечних облигацій. Розвиток емісійної діяльності банків можливий за умови підвищення довіри до банків, забезпечення позитивного фінансового стану, прибуткової діяльності.

Банки домінують на інвестиційному ринку та є одними з провідних інвесторів економіки України. Водночас банки не повною мірою використовують свій інвестиційний потенціал. Останніми роками простежується тенденція до зростання частки вкладень у цінні папери та інші фінансові інвестиції у активах банків. Проте активність вітчизняних банків на ринку цінних паперів для забезпечення його розвитку та розвитку економіки в цілому є недостатньою. В умовах падіння попиту в суспільстві на кредитні продукти, активного випуску державою дохідних ОВДП, а також погіршення фінансового стану та кредитоспроможності позичальників, спричинене пандемією, банки суттєво наростили обсяги вкладень в ОВДП, що вказує на те, що банківські інвестиційні ресурси більш активно спрямовуються на потреби реалізації грошово-кредитної та бюджетної політики держави, проте залишаються недостатньо задіяними у фондовому механізмі фінансування підприємницької діяльності. Розвиток інвестиційної діяльності банків можливий за умов нарощування депозитної бази; розробки ефективної інвестиційної політики, що забезпечить формування портфеля цінних паперів із оптимальним поєднанням дохідності, ліквідності та ризику. В умовах посиленої конкуренції у банківському секторі банки повинні здійснювати диверсифікацію банківських ресурсів, шукати дохідні джерела доходів. Для цього банкам слід активно розширювати види та нарощувати обсяги професійної діяльності банків на цьому ринку, використовуючи всі можливі цінні папери. Але, найважливіше, що активізація діяльності банків на ринку цінних паперів безпосередньо залежить від економічної та політичної стабільності в державі.

1. Вовчак О. Д., Надієвець Л. М. Особливості інвестиційної діяльності банків як фінансових посередників в Україні. *Бізнес Інформ*. 2014. № 11. С. 94-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_11_17 (дата звернення: 28.09.2021)
2. Калусенко В. В. Аналіз інвестиційного портфеля банків України та стратегія управління ним. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. № 1. С. 63-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zpnuudp_2019_1_7 (дата звернення: 28.09.2021)
3. Озерчук О. В. Управління інвестиційним портфелем банків в Україні: теоретичні та прикладні аспекти. *Наукові праці НДФІ*. 2019. Вип. 1. С. 85-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npdfi_2019_1_8 (дата звернення: 28.09.2021)

4. Стороженко О. О., Шейко О. П. Напрями підвищення ефективності кредитно-інвестиційної діяльності банків у сучасних умовах. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2018. Т. 23, Вип. 2. С. 109-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2018_23_2_24 (дата звернення: 28.09.2021)
5. Турило А. А., Палей В. І. Управління портфелем цінних паперів комерційного банку. *Молодий вчений*. 2019. № 11(2). С. 637-639. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_11\(2\)_72](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_11(2)_72) (дата звернення: 28.09.2021)
6. Черкасова С. В. Банківська інвестиційна діяльність на вітчизняному фондовому ринку. *Підприємництво і торгівля*. 2019. Вип. 24. С. 51-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Torg_2019_24_9 (дата звернення: 28.09.2021)
7. Шльончак В. В. Напрями підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків України. *Бізнес Інформ*. 2018. № 5. С. 351-357. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_5_53 (дата звернення: 28.09.2021)
8. Євтух Л. Б., Тяжкороб І. В. Особливості надання фінансових послуг банківськими установами на фондовому ринку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 4. С. 212-217. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_4_38 (дата звернення: 28.09.2021)
9. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Річний звіт за 2020. URL: <http://www.nsmc.gov.ua> (дата звернення: 28.09.2021).
10. Цінні папери, крім акцій, випущені депозитними корпораціями (крім Національного банку України). URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#2fs> (дата звернення: 28.09.2021)
11. Криховецька З.М. Позиковий капітал у забезпеченні інвестиційної діяльності підприємств. *Вісник Прикарпатського університету ім.В.Стефаника. серія : Економіка*. 2012. Вип VIII. С. 303–310.
12. Про ринки капіталу і організовані товарні ринки: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> (дата звернення: 28.09.2021)
13. Обсяги активних операцій та частка непрацюючих активів в цілому по системі. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#3> (дата звернення: 28.09.2021)
14. Цінні папери в портфелі депозитних корпорацій (крім Національного банку України). URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#2fs> (дата звернення: 28.09.2021)

References

1. Vovchak, O.D., and L.M. Nadiievets. "Features of investment activities of banks as financial intermediaries in Ukraine." *Business Inform*, no. 11, 2014, pp. 94–101. Vernadsky National Library of Ukraine, nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_11_17. Accessed 28 Sept. 2021.
2. Kalusenko, V.V. "Analysis of the investment portfolio of Ukrainian banks and its management strategy." *Collection of scientific works of the University of the State Fiscal Service of Ukraine*, no. 1, 2019, pp. 63–78. Vernadsky National Library of Ukraine, nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2019_1_7. Accessed 28 Sept. 2021.
3. Ozerchuk, O.V. "Management of investment portfolio of banks in Ukraine: theoretical and applied aspects." *Scientific works of NDFI*, no. 1, 2019, pp. 85-100. Vernadsky National Library of Ukraine, nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2019_1_8. Accessed 28 Sept. 2021.
4. Storozhenko, O.O., and O.P. Sheiko. "Directions for improving the efficiency of credit and investment activities of banks in modern conditions." *Bulletin of Odessa National University. Series: Economics*, vol. 23, no. 2, 2018, pp. 109-113. Vernadsky National Library of Ukraine, nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2018_23_2_24. Accessed 28 Sept. 2021.
5. Turylo, A.A., and V.I. Palei. "Management of the securities portfolio of a commercial bank." *A young scientist*, no. 11 (2), 2019, pp. 637-639. Vernadsky National Library of Ukraine, [nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_11\(2\)_72](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_11(2)_72). Accessed 28 Sept. 2021.
6. Cherkasova, S.V. "Banking investment activities in the domestic stock market." *Entrepreneurship and trade*, no. 24, 2019, pp. 51-58. Vernadsky National Library of Ukraine, nbuv.gov.ua/UJRN/Torg_2019_24_9. Accessed 28 Sept. 2021.
7. Shlonchak, V.V. "Directions for improving the efficiency of investment activities of banks in Ukraine." *Business Inform*, no. 5, 2018, pp. 351–357. Vernadsky National Library of Ukraine, nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_5_53. Accessed 28 Sept. 2021.
8. Yevtukh, L.B., and I.V. Tiazhorob. "Features of financial services by banking institutions in the stock market." *Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic sciences*, no. 4, 2018, pp. 212–217. Vernadsky National Library of Ukraine, nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_4_38. Accessed 28 Sept. 2021.
9. National Commission on Securities and Stock Market. Annual report for 2020, www.nsmc.gov.ua. Accessed 28 Sept. 2021.

10. "Securities other than shares issued by deposit-taking corporations (excluding National Bank of Ukraine)." National Bank of Ukraine, bank.gov.ua/en/statistic/sector-financial/data-sector-financial#2fs. Accessed 28 Sept. 2021.
11. Krykhovetska, Z.M. "Debt capital in ensuring the investment activities of enterprises." *Bulletin of V. Stefanyk Precarpathian University. series: Economics*, no. 8, 2012, pp. 303–310.
12. On capital markets and organized commodity markets: Law of Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>. Accessed 28 Sept. 2021.
13. "Volumes of active operations and share of non-operating assets in the whole system." National Bank of Ukraine, bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#3. Accessed 28 Sept. 2021.
14. "Securities in the portfolio of deposit-taking corporations (excluding the National Bank of Ukraine)." National Bank of Ukraine, bank.gov.ua/en/statistic/sector-financial/data-sector-financial#2fs. Accessed 28 Sept. 2021.